

Inhoudstafel

Voorwoord van de schepen voor Sociale Zaken	2
Inleiding	2
Omgevingsanalyse	3
Missie en visie	12
Strategische doelstelling 1 Het Genkse stadsbestuur als regisseur van het lokale diversiteitsbeleid	16
Strategische doelstelling 2 Werken aan gelijke kansen voor elke Genkenaar, in het bijzonder de meest kwetsbare, met meer aandacht voor 'gelijke uitkomsten'	22
Strategische doelstelling 3 Het bestrijden van (processen van) discriminatie in de Genkse samenleving	28
Strategische doelstelling 4 Het versterken van de sociale cohesie en het tegengaan van segregatie	31
Strategische doelstelling 5 Horizontale organisatie en ondersteuning van het Genkse diversiteitsbeleid	35

1. Voorwoord van de schepen van Sociale Zaken

Beste lezer

Genk is een zeer diverse stad en dat is een rijkdom. De Genkse diversiteit wordt niet in vraag gesteld, ze wordt aanvaard als onomkeerbaar gegeven; ze vormt een troef voor en een uitgangspunt van het beleid. Toch mogen we niet blind zijn voor de uitdagingen waarvoor Genk staat, en dienen we de nodige aandacht te schenken aan het samenleven in onze stad.

Het voorliggende plan geeft aan waar we de komende 3 jaar de klemtoon willen leggen. Het stadsbestuur kan als 'regisseur' veel betekenen, doch rekent ook op de verantwoordelijkheid van iedere burger, het engagement van iedere organisatie, instelling en vereniging uit het Genkse om samen de schouders onder het samen – leven te zetten.

Bij het lezen van dit plan zult u opmerken dat Genk de ambitie heeft om de komende jaren verder te evolueren in de richting van een inclusief beleid inzake diversiteit en gelijke kansen: een stapje verder en een focus breder dan een 'minderheden- en integratiebeleid'. Samenleven in diversiteit is immers de verantwoordelijkheid van de hele samenleving. Voor discriminatie of ongelijke behandeling kan in onze samenleving dan ook geen ruimte worden gelaten, vandaar dat Genk gaat voor het uitbouwen van een 'gelijkebehandelingsbureau'.

Verder dan gelijke behandeling gaat het werken aan gelijke kansen. Gelijke kansen op ontplooiing en deelname aan de samenleving voor elke Genkenaar zien we als een 'evidentie'. Met het besef dat er nog werk aan de winkel is, willen we daadwerkelijk komen tot 'gelijke uitkomsten' voor iedereen. Belangrijk hierbij is ons stedelijke taalbeleid. Taalvaardigheid Nederlands is een absolute voorwaarde om gelijke kansen, sociale samenhang en deelname aan de samenleving te realiseren. Voor het uitdragen van deze en andere belangrijke boodschappen, rekenen we op heel wat bondgenoten in de Genkse samenleving, niet in het minst in het kader van het stadsproject 'Een nieuw samenlevingsmodel voor Genk'.

De beleidsopties die in deze bladzijden neergeschreven staan, kwamen niet uit de lucht vallen, maar vormen het resultaat van heel wat debatten en gesprekken binnen de Integratieraad, met stedelijke diensten, instellingen en organisaties. Ik wil dan ook graag deze gelegenheid aangrijpen om iedereen die dit mee heeft mogelijk gemaakt, te bedanken voor de inbreng.

Geert Swartenbroekx
schepen van Sociale Zaken

2. Inleiding

Het voorliggende beleidsplan vormt, zoals hierboven gezegd, de neerslag van heel wat gesprekken en debatten en kadert binnen het Genkse Lokaal Sociaal Beleid 2008 – 2013. Men zal opmerken dat er consequent gesproken wordt van een 'diversiteitsbeleidsplan' en niet meer van een 'minderhedenbeleidsplan'. Deze naamsverandering geeft dan ook meteen de belangrijkste accentverschuiving aan ten opzichte van het vorige plan: het is de ambitie om de komende 3 jaar stap per stap verder te gaan in het uitbouwen van een breed, inclusief lokaal

diversiteitsbeleid. De werking rond etnisch-culturele diversiteit zal blijvend –en dit is vanzelfsprekend voor een stad als Genk- als kernopdracht genomen worden, maar dit meer vanuit de insteek 'samenleven in diversiteit als verantwoordelijkheid van de hele samenleving'. Daarnaast zal er aan beleidsontwikkeling worden gedaan rond andere dimensies van diversiteit, waarvan 'gender' de voornaamste is en zal er meer aansluiting gezocht worden tussen het diversiteitsbeleid en andere, bestaande beleidsvelden op het vlak van personen met een handicap, van senioren en van jeugd. Tot slot, en niet onbelangrijk, blijkt uit de omgevingsanalyse dat de grootste uitdagingen zich niet zelden stellen daar waar meerdere dimensies van diversiteit elkaar snijden (bijvoorbeeld: etnisch-culturele diversiteit en gender, leeftijd of sociale status en gender).

Ten tweede is het belangrijk aan te geven dat gelijke behandeling in dit beleidsplan als nieuwe Genkse beleidsoptie naar voren wordt geschoven. Een en ander kadert in het recente Vlaamse initiatief om gelijkebehandelingsbureaus uit te bouwen in de Vlaamse centrumsteden. Genk wenst het ontstaan van dit nieuwe Vlaamse beleidskader aan te grijpen om een lokale werking te ontplooien en laat dit gegeven aansluiten bij het al uitgebouwde beleid inzake diversiteit en gelijke kansen.

Enkele alinea's hoger werd gesproken van "van minderheden- naar diversiteitsbeleid" als belangrijke accentverschuiving. Hiermee mag niet de indruk gewekt worden dat dit een breuk zou zijn met het verleden: eerder is het zo dat dit een logische volgende stap is in de evolutie van het Genkse beleid, dat ooit van start ging onder de noemer 'migrantenbeleid'. Ook wat betreft inclusief werken, sociale cohesie en gelijke kansen, gaat dit beleidsplan verder op de sinds lang ingeslagen weg.

Het Genkse diversiteitsbeleidsplan 2009 – 2011 berust op een aantal fundamentele uitgangspunten, weergegeven in de missie en visie, gestaafd door de omgevingsanalyse. Het bestaat verder uit 5 beleidskeuzes, weergegeven in 5 strategische doelstellingen:

- het Genkse stadsbestuur als regisseur van lokaal diversiteitsbeleid;
- Werken aan gelijke kansen met het oog op meer gelijke uitkomsten;
- het bestrijden van processen van discriminatie;
- Werken aan sociale cohesie en segregatie tegengaan;
- Horizontale organisatie en ondersteuning van het diversiteitsbeleid.

Elk van deze strategische doelstellingen werden uitgewerkt op tactisch, operationeel en resultaatsniveau.

3. Omgevingsanalyse

3.1 *Omgevingsanalyse stedelijk meerjarenplan 2008 – 2013 en Lokaal Sociaal Beleid als kader*

In het kader van de opmaak van het stedelijk meerjarenplan 2008 – 2013, zowel als van het Lokaal Sociaal Beleid (LSB) 2008 - 2013 werd een uitvoerige omgevingsanalyse opgemaakt. Deze beleidsplannen en analyses vormen het kader waarbinnen het diversiteitsbeleidsplan gesitueerd wordt. Aanvullend presenteren we hier nog enkele, voor het diversiteitsbeleid relevante gegevens van kwantitatieve en kwalitatieve aard. Bepaalde gegevens komen niet voor in de hoger genoemde omgevingsanalyses, andere wel, maar worden hier nader besproken omwille van de specifieke relevantie.

3.2 *Demografie*

Etniciteit van Genkenaren. Genk is een stad met een zeer diverse bevolking: die vaststelling kan zelfs zonder cijfergegevens eenvoudig gedaan worden. De etnische samenstelling van de bevolking valt moeilijk exact in te schatten, omdat er geen officiële statistieken zijn. Toch voelen vele beleidsmakers en andere actoren op lokaal en bovenlokaal vlak vaak de nood om de etnisch-culturele samenstelling van de bevolking in kaart te brengen. Bij de opmaak van de omgevingsanalyse van het vorige Genkse minderhedenbeleidsplan in 2005 werd dan ook een schatting gemaakt van de omvang van de etnische groepen in Genk, door een steekproef van 2000 Genkenaren te screenen op naam. Daaruit bleek dat iets meer dan de helft (50,3%) van de Genkenaren op dat moment van niet-Belgische origine was. De Italiaanse en Turkse Genkenaren vormden de twee grootste groepen en maakten elk 16% van de bevolking uit. Andere grote groepen waren Genkenaren van Oost-Europese origine (5,7%) en Marokkaanse Genkenaren (4,1%). Deze screening werd in 2007 – 2008 niet herhaald, maar uit onderstaande gegevens blijkt duidelijk de tendens van een verdere 'diversifiëring' van de Genkse bevolking.

Genkse geboorten van Turkse en Marokkaanse afkomst. Het screenen van de Genkse geboortecijfers op familienaam levert de volgende conclusies op. Wat betreft het aandeel geboorten van Genkse kinderen van Turkse of Marokkaanse afkomst, werd in het vorige minderhedenbeleidsplan een gestaag stijgende trend genoteerd: van 41% in 2003 steeg dit aandeel t.o.v. het totaal aantal Genkse geboortes naar 47,8% in 2004. In 2005 zien we zelfs een verdere stijging naar 49%. Het is wellicht nog te vroeg om met zekerheid van een kentering te spreken, maar uit de cijfers van 2006 (43%) en 2007 (45%) blijkt in elk geval een lichte daling van de relatieve cijfers.

Deze cijfers vormen een betekenisvolle indicatie voor wie de demografische evolutie voor Genk in de toekomst wil inschatten. Ze doen vermoeden dat de etnische verhoudingen in Genk de komende jaren gevoelig zullen wijzigen, zoals al aangegeven in het vorige minderhedenbeleidsplan.

Huwelijksmigratie binnen de Turkse en Marokkaanse gemeenschappen.

Door een screening op familienaam te organiseren van alle huwelijken met minimaal één Genkse partner van Turkse of Marokkaanse etniciteit, voltrokken in België dan wel in het

buitenland, is het mogelijk het fenomeen van de 'huwelijksmigratie' cijfermatig in kaart te brengen. Enkele vaststellingen:

- De veronderstelling dat Turkse en Marokkaanse Genkenaren bij voorkeur met een partner van de eigen etnische afkomst trouwen, blijkt nog steeds op te gaan. Wel zien we hier een belangrijk verschil tussen de Turkse en de Marokkaanse gemeenschap: in de periode 2005 – 2007 was gemiddeld maar 8,5% van de huwelijken van Turkse Genkenaren met een partner van een andere origine dan de Turkse, tegenover 16% bij de huwelijken met een Marokkaanse Genkenaar;
- Verder bevestigt de analyse van de periode 2005 – 2007 de dalende trend inzake huwelijksmigratie, die al was vastgesteld voor de periode 2001 – 2004, dit bij zowel Turkse als Marokkaanse Genkenaren. Toch blijven de cijfers hoog: iets meer dan de helft van de huwelijken van Turkse en Marokkaanse Genkenaren was met een partner uit Turkije resp. Marokko. Schematisch:

Huwelijken tussen één Genkse partner en één partner uit Turkije resp. Marokko	Marokkaanse huwelijken	Turkse huwelijken
2005	38,2%	50%
2006	58,7%	58,9%
2007	55,2%	47,7%
Gemiddelde periode 2005 - 2007	51,7%	52,4%

Vergrijzing. Het Genkse seniorenbeleidsplan van stad en OCMW stelt het onomwonden vast: hoewel Genk een relatief jonge stad is, zet ook hier de 'vergrijzing' van de bevolking zich door. Daar waar 60-plussers in 2007 nog 20,3% van de bevolking uitmaakten, zal hun aandeel volgens recente prognoses stijgen tot 31% in 2020. Verder had in 2007 19,5% van de Genkse 60-plussers een niet-Belgische nationaliteit. Gegevens over etniciteit van Genkse senioren zijn niet ter beschikking, maar alle signalen uit de hulp –en dienstverlening en uit het middenveld wijzen in dezelfde richting: ook de Italiaanse, Turkse, Marokkaanse en andere etnische gemeenschappen binnen Genk krijgen meer en meer te maken met vergrijzing. Op dit moment worden de eerste generaties Italiaanse, Turkse en Marokkaanse,... Genkenaren stilaan ouder. Dat brengt een aantal specifieke uitdagingen met zich mee, niet enkel voor de senioren in kwestie, maar ook voor hun familie en omgeving en niet in het minst voor de zorg- en dienstverlening. Families van Turkse en Marokkaanse origine zien zich steeds meer geconfronteerd met de vraag hoe om te gaan met de traditionele 'zorgplicht' in een maatschappelijke context waar dit minder en minder evident wordt. Zorg- en dienstverleners staan voor de uitdaging om te gaan met de groeiende diversiteit in hun cliëntenbestand.

Asielzoekers. Vanaf 2003 zien we een dalende trend in het aantal asielzoekers, zo ook in Genk. Het Genkse wachtregister bevatte op 31/12/2007 108 personen, t.o.v. 183 op hetzelfde moment in 2004. Uit de cijfers blijkt bovendien dat de meerderheid van deze mensen het mannelijk geslacht heeft; op 31/12/2007 was 65,7% van de personen in het wachtregister een man. Het Genkse OCMW was in 2007 bevoegd voor 168 steungerechtigde asielzoekers (dalende trend). Het Lokaal Opvang Initiatief zag in 2007 de bezettingsgraad dalen t.o.v. 2006, nl. van 92% naar 83%.

Woonwagengewoners. Op het stedelijke woonwagenterrein Horensberg woonden op 31/12/2007 132 bewoners. Dit aantal bleef de afgelopen jaren vrij constant. Het totaal aantal Genkenaren, echter, dat zich woonwagengewoner noemt, ligt heel wat hoger.

3.3 Werken

Werkloosheidsgegevens voor Genk. Aanvullend op de omgevingsanalyse van het LSB, geven we hier enkele bijkomende gegevens (31.12.2007) weer met bijzondere relevantie voor het Genkse diversiteitsbeleid:

- **Algemeen:** Genk telde eind 2007 2.730 niet-werkende werkzoekenden (NWWZ), het laagste cijfer sinds 2000. Deze dalende trend is voornamelijk toe te schrijven aan de economische heropleving sinds 2006. Ondanks de sterke daling blijft de werkloosheid in Genk in vergelijking met de rest van Limburg hoog: de Genkse werkloosheidsgraad (NWWZ / beroepsbevolking) is met 9,9% anderhalve keer zo hoog als die van Limburg (6,7%).
- Wel bemoedigend om vaststellen is het feit dat in 2007 de sterkste daling van de werkloosheid te noteren valt bij de traditioneel kwetsbare groepen **vrouwen en jongeren**. Dat de inhaalbeweging nog niet volledig is, blijkt echter uit onderstaande gegevens:
 - o De werkloosheidsgraad van mannen bedroeg eind 2007 7,9%, die van vrouwen 12,6% (Limburg: 5,1% en 8,8%);
 - o De werkloosheidsdruk (aandeel van de bevolking op beroepsactieve leeftijd dat werkzoekend is) bedroeg in 2007 6,1%, die van vrouwen 7,5%;
 - o 44% van de Genkse vrouwen tussen 15 en 64 jaar (de beroepsactieve leeftijd) werkt niet en is evenmin werkzoekend. Dit cijfer duidt op de lage activiteitsgraad van Genkse vrouwen;
 - o 22,3% van de NWWZ in Genk is jonger dan 25 jaar; voor Limburg bedraagt dit cijfer 19%. In vergelijking met 2006 daalde de jeugdwerkloosheid in Genk met 12%. De daling is opmerkelijk scherper bij vrouwen (17%) dan bij mannen (7%);
 - o De jeugdwerkloosheidsdruk voor Genk bedraagt 10%. Toch vallen binnen Genk grote verschillen te noteren: zo is 13% van de jongeren uit de impuls wijken (met jongeren van een andere etnische origine als grootste groep) werkzoekende, tegenover 9% in de overige wijken.
- 35% van de Genkse niet-werkende werkzoekenden wonen in de **impuls wijken** (Kolderbos, Sledderlo, Waterschei, Winterslag en Zwartberg). Toch kende de werkloosheid in de impuls wijken in 2007 een sterkere daling dan in de niet-impuls wijken. Met betrekking tot de werkloosheidsdruk vallen wel grote verschillen te noteren tussen de impuls wijken en de overige wijken: zo is de werkloosheidsdruk van mannen uit de impuls wijken bijna dubbel zo hoog als die van mannen uit de overige wijken.
- **Nationaliteit en etniciteit.**
 - o 20% van de Genkse NWWZ is van niet-Belgische nationaliteit; 1/6^{de} van de Limburgse niet-Belgische werkzoekenden woont in Genk. Uit een vergelijking van de werkloosheidsdruk bij Belgen en niet-Belgen blijkt dat niet-Belgen meer geconfronteerd worden met werkloosheid dan Belgen.
 - o Cijfers over etniciteit kunnen moeilijk gegeven worden. VDAB maakt op basis van de huidige en vorige nationaliteit van de betrokkenen een indeling in werkzoekenden van etnische Europeanen en etnische niet-Europeanen (merendeel mensen van Turkse en Noord-Afrikaanse origine). Uit die telling blijkt dat 33% van de Genkse NWWZ van Turkse of Noord-Afrikaanse origine is. In de impuls wijken is dat zelfs 54%.

- **Opleidingsniveau.** Eind 2007 was 61% van de Genkse werkzoekenden laaggeschoold, een cijfer dat iets hoger ligt dan het Limburgse. De werkloosheid bij laaggeschoolden in Genk daalde in 2007 wel bijna even scherp als die van de middengeschoolden (20% t.o.v. 22%) en zelfs meer dan die van de hoger geschoolden (13%). Gemiddeld zijn er minder laaggeschoolde vrouwelijke werkzoekenden dan mannelijke. Ook hier vallen weer grote verschillen te noteren tussen de impuls wijken en de overige wijken, in de zin dat de impuls wijken een hoger percentage laaggeschoolde werkzoekenden kennen.

Het stadsbestuur als werkgever.

Etnisch-culturele diversiteit binnen het stedelijk personeelsbestand. Op 31/06/2007 werd er een screening op achternaam gedaan van het stadspersoneel. 23,4% van de medewerkers van de stadsorganisatie waren op dat moment van niet-Belgische origine. De grootste groep daarbinnen vormen de mensen van Italiaanse afkomst, die 9,2% van het personeelsbestand uitmaakten. Stadspersoneelsleden van Turkse of Marokkaanse afkomst maakten op 31/06/2007 4,9% uit van het totaal. (Ter vergelijking de cijfers van 2004: 22,6% personeelsleden van niet-Belgische origine; 4% van Turkse of Marokkaanse afkomst).

Genderverhoudingen binnen het stedelijk personeelsbestand. Op 01/04/2006 werd het stadspersoneelsbestand gescreend op man-vrouwverhoudingen. Zowel de algemene verdeling als de verdeling over de niveaus werd bekeken. Enkele vaststellingen:

- Op 01/04/2006 werkten er bij het stadsbestuur 55,96% mannen t.o.v. 44,07% vrouwen.
- De verdeling per personeelsformatie levert een minder evenwichtig beeld op: mannen hebben het absolute overwicht van 100% bij de stedelijke Brandweer. Ook bij de Technische Diensten zijn de mannen met 68,24% ruim in de meerderheid, daar waar de vrouwen het overwicht hebben binnen de administratie met 64,58%.
- De verdeling over de niveaus A, B, C, D en E levert een verrassend evenwichtig beeld op: behalve voor het D-niveau (mannelijk overwicht) kan gesteld worden dat het aantal mannen en vrouwen bijna overal nagenoeg in evenwicht is.

Wat betreft het schepencollege en managementteam was de situatie op 31/12/2007 als volgt:

- schepencollege: 6 mannen, 3 vrouwen;
- managementteam: 7 mannen, 3 vrouwen.

3.4 Taal en onderwijs

Taalvaardigheid Nederlands van Genkenaren

Er zijn weinig harde cijfers in verband met de taalvaardigheid van volwassen Genkenaren van een andere etnische origine. Uit de gegevens van het Limburgse Huis van het Nederlands blijkt dat de test scores van Genkse anderstalige nieuwkomers relatief erg zwak zijn in vergelijking met het Limburgse gemiddelde. Het aantal Genkenaren dat NT 2 cursussen volgt bij het volwassenenonderwijs of bij het Centrum voor Basiseducatie bedraagt al een aantal jaren ongeveer 900 à 950. Weinig Genkenaren volgen daarenboven een taalcursus voorbij richtgraad 1.2.

Onderwijs. De Genkse onderwijssituatie werd in de vorige omgevingsanalyse reeds uitgebreid beschreven. Hier volgt een bespreking van een aantal actuele kencijfers, die een genuanceerd beeld tonen van de onderwijssituatie van Genkenaren en enkele blijvende knelpunten blootleggen.

- **Kleuterparticipatie.** Inzake kleuterparticipatie werd op 1 oktober 2007 vastgesteld dat 98,7 % van de Genkse 3-jarigen ingeschreven was in een kleuterschool. De eerste resultaten van een peiling wijzen wel aan dat er bij de jongste leeftijdsgroepen en bij kansarme gezinnen een probleem is inzake de regelmatige aanwezigheid van kleuters. Verder moet, ondanks het hoge cijfer inzake participatie, toch opgemerkt worden dat vele Genkse kleuters van niet-Belgische origine hun onderwijsloopbaan starten in een ongunstige positie, en dat de verschillen tussen kansarme en kansrijke kinderen al vergroten tijdens het kleuteronderwijs. Een belangrijke factor hier is de thuistaal, maar de gemiddelde taalscores in het kleuteronderwijs vertonen wel een verbetering. In het vrije onderwijs werden **collectieve taaltoetsen** (de zgn. KOBİ TV en TAL-K) afgenomen bij alle 4- en 5-jarigen (n=ruim 1000). De gemiddelde scores van de Genkse kleuters lagen niet echt onder het Vlaamse gemiddelde, maar er waren wel een aantal negatieve uitschieters in scholen met een hoge concentratie aan kinderen uit een kansarm, laaggeschoold milieu.
- **Basisonderwijs.**
 - o Volgens de cijfers van het departement Onderwijs blijven de **onderwijsachterstanden** in het basisonderwijs (6^e leerjaar) vrij stabiel (21,5 %). Daarbij valt op dat het verschil tussen meisjes en jongens vrijwel uitgevlakt is. Eerder onderzoek in het kader van het stedelijke minderhedenbeleid leerde dat de gemiddelde onderwijsachterstand in Genk op het einde 5^e leerjaar op 23,5 % lag, maar tevens dat kinderen met een andere thuistaal ruim 2,5 keer zoveel onderwijsachterstand hadden als kinderen met Nederlands als thuistaal. De onderwijsachterstanden aan het eind van het lager onderwijs bij leerlingen van een andere etnische afkomst zijn dus stabiel te noemen, maar zeer hardnekkig. Hoewel de sociaal-economische score en het opleidingsniveau van ouders belangrijke factoren zijn, spelen etnische factoren ook een belangrijke rol.
 - o Verder wordt in de Stadsmonitor aangegeven dat bijna 1 leerling op 5 het **basisonderwijs verlaat zonder getuigschrift**.
- **Secundair onderwijs.**
 - o Uit de Stadsmonitor blijkt dat de **onderwijsachterstanden** in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs licht afnemen in het ASO en het TSO, daar waar ze in het BSO relatief sterk toenemen.
 - o Ondanks een lichte toename van het aantal leerlingen van een andere etnische afkomst in de A-stroom, blijkt dat er toch velen zijn met **risico-schoolloopbanen**. Die beginnen al bij de overgang van basis-naar secundair onderwijs en resulteren voor grote groepen allochtone leerlingen, zowel jongens als meisjes, in het watervaleffect en later in een ongekwalificeerde uitstroom.
 - o **Ongekwalificeerde uitstroom.** Uit onderzoeksresultaten van de Cel Educatieve Projecten (2006) blijkt dat 1/3 van de jongere van Turkse origine het secundair onderwijs verlaat zonder diploma. Dat cijfer ligt lager bij jongeren van Marokkaanse origine (1/5), maar deze laatsten eindigen amper in de A-stroom in het secundair onderwijs (9 %).
 - o Het **schoolverzuim** in het secundair onderwijs ligt boven het Vlaamse gemiddelde, maar blijft beperkt ten opzichte van andere centrumsteden. Uit gegevens besproken op het LOP secundair onderwijs Genk blijkt dat er vooral relatief hoge cijfers zijn in het beroepssecundair onderwijs.
- De **instroom in het hoger onderwijs** van jongeren van Marokkaanse en Turkse origine zit in stijgende lijn. Echter, zowel eigen cijfers (generatieonderzoek Marokkaanse

en Turkse jongeren) als partiële gegevens van instellingen voor hoger onderwijs geven aan dat de doorstroom en het succesvol afstuderen vooralsnog niet evenredig mee stijgen.

- Het cijfer ***school enrolment rate***, dat aangeeft hoe groot de impact van Genk als centrumstad is, vertoont na een jarenlange daling terug een opwaartse beweging. De instroom en uitstroom van leerlingen ligt dus nog steeds vrijwel gelijk. Recent LOP-onderzoek van de Cel Educatieve Projecten beschrijft de schoolkeuzemotieven van ouders en jongeren uit Genk die kiezen voor niet-Genkse scholen in het basis- en secundair onderwijs. Vooral de negatieve schoolkeuzemotieven geven aan dat ouders in de periferie van de stad voor basisscholen buiten Genk kiezen om de concentratiescholen in de impuls wijken te mijden. Anderzijds is er een grotere spreiding van leerlingen van allochtone origine in alle Genkse onderwijsinstellingen. Tegelijkertijd bemerken we binnen Genk een 'grijze' vlucht uit de wijken naar de centrumscholen en een 'witte vlucht', zoals gezegd, naar scholen in aangrenzende gemeenten. Tot slot is het aantal leerlingen dat kiest voor Nederlands islamonderwijs beperkt gebleven, maar kende het Genkse Lucernacollege een gestage groei.

3.5 Opvoedingsondersteuning

Het cliënteel van de Genkse Opvoedingswinkel neemt nog elk jaar toe. Binnen het groepsaanbod (2328 deelnemers) is 45% van een andere etnische afkomst, daar waar bij het individueel aanbod (bereik van 950 gezinnen) 36% van de deelnemers van een andere etnische origine is, een cijfer dat overigens in stijgende lijn zit. Het aandeel ouders van niet-Belgische origine in de programma's voor multiprobleemgezinnen blijkt stelselmatig toe te nemen, terwijl hun aanwezigheid in de gedwongen hulpverlening ook significant hoog blijft.

3.6 Kinderopvang

Uit het Genkse jaarrapport van de buitenschoolse kinderopvang blijkt dat ruim 35 % van de bijna 2900 kinderen van een andere etnische origine zijn. In de voorschoolse opvang schommelen die aantallen van 30 à 40 % (Pardijntje en Wombat) tot 60 % (buurtgericht opvanginitiatief Winnie-Tooh).

3.7 Participatie, elkaar ontmoeten

Politieke participatie van vrouwen en Genkenaren van niet-Belgische origine. Wat betreft de evolutie van de politieke participatie van vrouwelijke en / of allochtone Genkenaren, vallen enkele interessante conclusies te trekken uit de periode 1995 - 2007. We bekeken de samenstelling van de Genkse gemeenteraad op 01/01/1995, 01/01/2001 en op 01/01/2007. Het volgende blijkt uit een screening op naam:

- De politieke participatie van vrouwen aan de Genkse gemeenteraad steeg van 10 in 1995, over 13 in 2001 tot 16 in 2007. Gezien de gemeenteraad bestaat uit 39 leden, is sinds 2001 de 'magische' kaap van de 33% overschreden.
- Wat betreft de politieke participatie van Genkenaren van niet-Belgische origine, kan een spectaculaire inhaalbeweging vastgesteld worden met de 2 laatste gemeenteraadsverkiezingen. Daar waar er op 01/01/1995 geen enkele Genkenaar van

allochtone origine in de gemeenteraad zetelde, waren er op 01/01/2001 al 4 raadsleden van een andere etnische afkomst (allen mannen). 8 oktober 2006 was echter een echt scharniermoment. Op 01/01/2007 waren 10 van de 39 Genkse raadsleden van niet-Belgische origine, waarvan de helft vrouwen. Bovendien kenden deze verkiezingen en de daaropvolgende vorming van het schepencollege ook de benoeming van de eerste schepen van allochtone (Turkse) origine.

Participatie van Genkenaren van een andere etnische afkomst aan traditionele inspraakkanalen. Wat de stedelijke adviesraden betreft, is en blijft de vaststelling dat de etnisch-culturele 'diversifiëring' niet van een leien dakje loopt. Ondanks het feit dat er vaak heel wat inspanningen gedaan worden, blijft de deelname van allochtone (zeker niet enkel Turkse en Marokkaanse) Genkenaren aan reguliere adviesraden structureel laag. Een vermeldenswaardige uitzondering vormt de Cultuurraad, die eind 2006 – 2007 gevoelig verbreed werd en zich nu een goede afspiegeling mag noemen van het brede Genkse socio-culturele leven (cf infra).

Segregatie, niet- deelname, niet- ontmoeten. Alle signalen wijzen er op dat segregatie een steeds grotere realiteit wordt. Dit is een voortschrijdend proces met een eigen, zelfversterkende dynamiek, waarop het moeilijk ingrijpen is. De tendens van segregatie langs etnische lijnen wordt met name vastgesteld bij onder meer de Turkse gemeenschap en resulteert steeds meer in een zich terugplooien op zichzelf, het zich verlaten op eigen voorzieningen en netwerken en het ontbreken bij velen van wat men noemt 'overbruggende contacten en netwerken'. In een context waar bovendien ook sociaal- economische kwetsbaarheid en kansarmoede een rol te spelen hebben, is dit een allerminst bemoedigende vaststelling. Kansen op en gelegenheden tot interculturele ontmoeting, zoals bijvoorbeeld op school, op grote stadsevenementen, via het verenigingsleven, op de werkvloer,... worden onvoldoende gevaloriseerd, overigens door 'wij' noch 'zij' (in de diverse connotaties die deze begrippen kunnen hebben). De processen van segregatie en niet- ontmoeten die hier geïdentificeerd worden, hangen in belangrijke mate samen met demografische evoluties (de omvang van etnische gemeenschappen, huwelijksmigratie,...), de beheersing van het Nederlands (een 'voorwaarde' tot, maar tegelijk ook het resultaat van intercultureel contact...), maar ook met processen van identificatie (zie verder).

Bekijken we deze tendens over enkele domeinen van het maatschappelijk leven, dan wordt dit beeld in hoge mate bevestigd:

- In het basis- en secundair onderwijs groeit een steeds grotere kloof tussen de basisscholen in de impuls wijken en de centrumscholen of scholen in de meer residentiële wijken. De buurtscholen kennen een samenstelling met vooral kinderen allochtone en autochtone laagopgeleide gezinnen, de andere kinderen uit gezinnen met hoger opgeleide tweeverdieners. Die tendens zet zich tevens door in de buitenschoolse kinderopvang.
- Eenzelfde beeld zien we in het vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren. De verdeling loopt niet zuiver langs etnische lijnen. Het klassieke jeugdwerk en het stedelijke vrijetijdsaanbod zoals de Grabbelpas en de sportkampen, wordt vooral gebruikt door kinderen van hoger opgeleide ouders. Allochtone en autochtone kinderen en jongeren uit de impuls wijken nemen nog steeds weinig of niet deel aan de reguliere speelpleinwerkingen of het klassieke jeugdwerk, maar maken gebruik van het aanbod van het jeugdwelzijnswerk (hoewel er wat de speelpleinen betreft een positieve trend merkbaar wordt). Ondanks het feit dat het jeugdwelzijnswerk als kwaliteitsvol en

opvoedingsondersteunend beleefd wordt, is en blijft de vaststelling dat er sprake is van 'gescheiden circuits'.

- Wat het verenigingsleven betreft, kunnen ruwweg dezelfde vaststellingen gedaan worden: het Genkse socio- culturele verenigingsleven is zeer rijk (meer dan 400 verenigingen), maar is nog steeds voor een groot deel georganiseerd langs etnisch-culturele lijnen. Een positief effect wordt wel verwacht van de recente ontwikkelingen in het stedelijke socio- culturele beleid. In 2006 - 2007 werd een gevoelige verbreding en diversifiëring van de Cultuurraad gerealiseerd en er is éénzelfde het subsidie- en ondersteuningsbeleid en 'één loket' voor alle verenigingen, ongeacht de culturele achtergrond.
- Het niet- bereiken van bepaalde groepen gaat ook op inzake het gebruik van de brede culturele programmatie en vele stedelijk georganiseerde evenementen (nieuwjaarsfeest voor Genkenaren, seniorenfeesten, ...). Inspanningen om daar verandering in te brengen, leveren niet steeds de verhoopte resultaten op.

3.8 Onverdraagzaamheid, 'wij – zij denken' en processen van identificatie.

In het vorige minderhedenbeleidsplan werd de verharding van het maatschappelijk debat al uitvoerig en expliciet benoemd. De kijk van maatschappelijke groepen op elkaar is vaak negatief en weinig genuanceerd, er is een wantrouwen en, hiermee samenhangend, een groeiende ongerustheid en angst over de toekomst. Het 'wij – zij denken' neemt toe, waarbij allochtonen - maar vooral moslims- steeds vaker de 'zij' in kwestie zijn. Ondanks pogingen op kleine en grote schaal (cf. de Mekkareis van Jan Leyers) om dit beeld te nuanceren en het debat open te trekken, blijkt dit toch een moeizaam proces te zijn.

Duidelijker en duidelijker blijkt ook dat de invloed en het effect van massamedia niet onderschat mogen worden. Wat massamedia zoals tv en vooral ook internet berichten over gebeurtenissen hier en elders in de wereld, heeft een wezenlijk effect, niet enkel op visies en standpunten, maar ook op identificatieprocessen. Met name voor wat betreft jongeren kan gesteld worden dat processen van identificatie gevoed worden door méér dan enkel de directe omgeving van buurt, wijk, school,... Onderzoeken uit Nederland wijzen bijvoorbeeld uit dat jonge Turkse en Marokkaanse Nederlanders hun identiteit in toenemende mate construeren als 'moslim', eerder dan als Nederlander, dit grotendeels gevoed door wat ze oppikken via internet en andere massamedia.

3.9 Tot slot...

Religie krijgt steeds meer aandacht. Dit is onlosmakelijk verbonden met de grote aanwezigheid van moslims, ook in Genk, en de daarmee verbonden 'terugkeer' van religie in de publieke ruimte. We kunnen daarbij verwijzen naar alle 'aandacht' die de hoofddoek te beurt valt, maar ook naar het islamitisch offerfeest, de vraag naar halal- voedsel en naar religieuze gebedstijden en verlofmomenten, de schoolkeuze van moslims (El Habib, Lucerna), het succes van gebedsgroepen, de deelname aan en impact van de vastenmaand,...

In een breder perspectief kan gesteld worden dat onze samenleving ook steeds meer de effecten van globalisering ervaart. De verandering van de arbeidsmarkt, nieuwe arbeidsmigratie, de impact van mondiale gebeurtenissen of evoluties, de onzekerheid rond religie en samenleven in andere landen en de toegenomen mobiliteit laten zich duidelijk voelen.

Niet in het minst vormen de snelle veranderingen en vooral de gevoelens van vervreemding en onzekerheid, reacties van verharding en verzuring die daarmee samenhangen, betekenisvolle elementen. Ze kleuren en bepalen onze beleidsruimte en het klimaat waarin we zullen werken, samenwerken en dialogeren.

3.10 Enkele concluderende bemerkingen

Bovenstaande analyse geeft een genuanceerd beeld van de Genkse realiteit op vlak van diversiteit op dit moment. Er vallen enkele positieve trends te noteren, bijvoorbeeld op vlak van politieke participatie, tewerkstelling, deelname aan het samenleven, instroom van jonge Genkenaren van niet-Belgische origine in het hoger onderwijs,... Toch blijft na het opmaken van deze analyse een gevoel van bezorgdheid overheersen:

- een zorg rond de schoolloopbanen van vele Genkse jongeren;
- rond de taalvaardigheid Nederlands van Genkse kinderen en volwassenen;
- rond de blijvende sociaal-economische kwetsbaarheid van vele Genkenaren van niet-Belgische origine;
- rond de toenemende onverdraagzaamheid en wederzijdse beeldvorming;
- en niet in het minst rond het segregatieproces lang etnisch-culturele lijnen.

Hier liggen de belangrijkste uitdagingen voor het Genkse beleid in zijn globaliteit en van het diversiteitsbeleid bij uitstek. De hoge inzet op het stadsproject 'een nieuw samenlevingsmodel voor Genk', dat een appel doet aan bevolking en stadsactoren om de schouders te zetten onder het toekomstig samen – leven in de stad, lijkt dan ook meer dan gerechtvaardigd. Er moet gezocht worden naar *common ground*, gedeelde ervaringen en thema's met andere woorden.

Uit de omgevingsanalyse blijkt verder ook dat een Genks diversiteitsbeleid niet kan volstaan met een gerichtheid op de etnisch-culturele dimensie van diversiteit alleen. De grote uitdagingen situeren zich precies daar waar meerdere dimensies van diversiteit (etnisch-cultureel, leeftijd, gender, sociaal-economische positie,...) elkaar snijden. Uit de doelstellingen zal blijken dat er niet zelden ingezet zal worden op deze 'snijvlakken'.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat op bepaalde cruciale punten weinig of geen cijfermatige gegevens voorhanden zijn (bijvoorbeeld voor wat betreft taalvaardigheid Nederlands, doorstroming naar hoger onderwijs, etniciteit van de bevolking, discriminatie ...), of dat bepaalde elementen moeilijk kwantificeerbaar zijn (bijvoorbeeld m.b.t. segregatie). In de aanloop naar het opmaken van de volgende omgevingsanalyse zal getracht worden, met ondersteuning van bovenlokale beleidsniveaus, om de lacunes waar mogelijk op te vangen.

4. Missie en visie

Het stedelijk diversiteitsbeleid maakt integraal onderdeel uit van:

- het stedelijk meerjarenbeleid, domein Welzijn;
- het Lokaal Sociaal Beleid, waarbinnen het tegelijk één van de beleidsvelden is én horizontaal of transversaal aandachtspunt.

4.1 Missie

De missie van het Lokaal Sociaal Beleid / het beleidsdomein Welzijn is als volgt geformuleerd:

“Genk is een stad met een brede diversiteit aan bevolkingsgroepen, een stad ook met een groot aantal kwetsbare burgers. Al deze burgers moeten sterke kansen krijgen om volwaardig en evenwaardig te participeren aan de samenleving, om een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. Het stads- en OCMW-bestuur wil Genk profileren als een stad die ‘de ruimte en de kracht heeft’ om voor iedereen gelijke kansen te creëren maar verwacht van haar burgers ook een sterke eigen verantwoordelijkheid in het ontwikkelen van zelfredzaamheid. Volwaardig burgerschap is een belangrijke basis voor een goed functionerende samenleving. Burgers hebben in diverse fases van hun leven en in diverse levensdomeinen behoefte aan sociale ondersteuning. Genk wil een stad zijn die mensen een breed sociaal kader biedt waarop ze, in functie van hun behoeften, een beroep kunnen doen.”

Hieruit blijkt duidelijk dat diversiteit wordt genomen als uitgangspunt bij het beleid voeren op sociaal vlak in Genk, en dat werken aan gelijke kansen voor iedereen de inzet is van het Genkse Lokaal Sociaal Beleid. Toch wordt ook expliciet de nadruk gelegd op de inzet en eigen verantwoordelijkheid van burgers zélf om de geboden kansen te grijpen. Het diversiteitsbeleid tracht deze twee zijden van dezelfde medaille die gelijke kansen is, dan ook beide uit te werken.

4.2 Visie: 4 grote lijnen voor het voeren van een lokaal Genks diversiteitsbeleid

In het onderstaande worden 4 algemene lijnen weergegeven, die het Genkse diversiteitsbeleid in de toekomst wil volgen. Daarnaast wordt per strategische doelstelling kort de visie geschetst van waaruit gewerkt wordt.

‘Diversiteitsbeleid’ is breder dan ‘minderhedenbeleid’. Een diversiteitsbeleid richt zich naar de hele samenleving, niet enkel naar ‘doelgroepen’. Gelet op de demografie van Genk en de uitdagingen op dit vlak, moet een groot deel van de inspanningen blijven gaan naar interculturele / etnisch-culturele diversiteit. Toch wil Genk zich in het toekomstig diversiteitsbeleid ook gaan bezig houden met andere dimensies van diversiteit, zoals gender¹ en

¹ Het concept ‘gender’ mag niet verengd of gelijkgeschakeld worden aan de notie ‘geslacht’ of ‘seks’. Daar waar geslacht / seks duidt op de biologische realiteit van het man of vrouw zijn, verwijst gender naar de sociaal-culturele verschillen tussen mannen en vrouwen, naar gedrags- en identiteitsaspecten ervan en naar man – vrouwverhoudingen.

seksuele oriëntatie². Wat gelijke behandeling betreft, wordt diversiteit zelfs zonder meer in de meest brede zin van het woord (zoals decretaal bepaald) opgevat. Die momenten / situaties / gelegenheden, waarbij meerdere dimensies van diversiteit (etnisch-culturele, gender, handicap, leeftijd, sociale status, seksuele oriëntatie,...) elkaar snijden, worden bovendien gezien als uitermate betekenisvol. Dit beleid zal dan ook verder moeten evolueren naar een horizontaal gedragen beleid, dat stevig verankerd is binnen de hele stedelijke beleidsvoering.

Inclusie en 'horizontalisering': verder op de ingeslagen weg. Het Genkse diversiteitsbeleid wil dus verdergaan op de reeds lang ingeslagen weg van 'inclusief beleid': een beleid waarvan de hele organisatie zich 'eigenaar' voelt, diversiteit als vanzelfsprekend uitgangspunt om beleid te voeren over de breedte van de organisatie. Om dit waar te maken, moeten diensten die diversiteit als kerntaak hebben, nog meer dan nu 'horizontaal gaan', d.w.z. zichzelf toerusten om andere diensten en derde partners te ondersteunen in hun reguliere werking. Met name binnen het Lokaal Sociaal Beleid is het de ambitie om dit horizontaal en inclusief werken nog verder uit te bouwen.

Zoals hoger gezegd heeft Genk de bedoeling om de komende 3 jaar te werken aan een verbreding van het diversiteitsbeleid: dan dient dit beleid ook een sterke link te ontwikkelen naar het beleid ten aanzien van personen met een handicap. Dit beleid wordt in Genk opgenomen door de stedelijke dienst Sociaal Welzijn en het OCMW in het kader van het Lokaal Sociaal Beleid. Concreet lijkt het concept 'integrale toegankelijkheid'³ een mogelijke sleutel. Integrale toegankelijkheid is immers een begrip dat de concepten fysieke en sociaal-culturele toegankelijkheid, interculturalisatie,... overkoepelt. Het concept biedt dan ook interessante perspectieven om meer geïntegreerd te werken aan klantgerichtheid, kwaliteitsvolle dienstverlening, en zomeer.

Een goed, inclusief diversiteitsbeleid is tot slot een gedifferentieerd beleid, een beleid dat, ten dienste van het algemeen belang, aandacht heeft voor specifieke vragen of noden van mensen of groepen mensen. Met voor ogen steeds inclusie, maakt het diversiteitsbeleid in Genk dan ook de bewuste keuze om tijd te investeren in 'maatwerk'. Toch zal er blijvend gezocht worden naar kansen of manieren om elementen die nu categoriaal opgenomen worden, nog meer inclusief te vertalen.

Inwerken op processen vanuit een realistische kijk op lokale mogelijkheden en hefboomen. Het Genks diversiteitsbeleid wil meer dan een louter 'projectmatig' werken, het wil ingrijpen op een aantal processen die werkzaam zijn in de samenleving, en dit vanuit een realistische kijk op lokale mogelijkheden, middelen en hefboomen. Die processen zijn:

- Segregatie langs etnische lijnen, gepaard gaande met processen van verkleuring van kansarmoede in de Genkse samenleving. Zoals hoger beschreven, vormt segregatie als voortschrijdend en zichzelf versterkend proces een grote bekommernis van het stedelijke beleid, waarop het bovendien moeilijk ingrijpen is.
- (Nieuwe) uitdagingen die migratiegeschiedenis en -actualiteit stellen aan de samenleving en het beleid. Zoals aangetoond in de omgevingsanalyse, verkiest nog steeds ongeveer

² 'Seksuele oriëntatie': hiermee wordt bedoeld 'de voornaamste richting van iemands seksuele gevoelens gedurende een bepaalde periode'. De term wordt onder meer gebezigd door de Vlaamse en federale wetgeving rond gelijke behandeling en non-discriminatie.

³ Integrale toegankelijkheid: "alle voorzieningen voor leven, wonen en werken zijn effectief bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar voor iedereen".

de helft van de Turkse en Marokkaanse Genkenaren een huwelijk met een partner uit Turkije resp. Marokko. Hoewel het een divers en gedifferentieerd fenomeen is, kan toch gesteld worden dat huwelijksmigratie specifieke uitdagingen met zich meebrengt: een instroom van vaak kansarme en laagopgeleide nieuwkomers, leerachterstanden bij de kinderen uit deze gezinnen en verminderde kansen op maatschappelijke participatie. Verder dient het hele debat rond nieuwe arbeidsmigratie en de keuzes die door hogere overheden in deze gemaakt zullen worden, op de voet gevolgd te worden. Ook de situatie van asielzoekers en illegale migranten blijft een aandachtspunt.

- Verharding van het maatschappelijk debat, een groeiende onverdraagzaamheid en radicalisering; omgaan met samenlevingsprocessen in een globaliserende en snel veranderende wereld.
- Processen van ongelijke behandeling en discriminatie (niet te verengen tot racisme), die een belemmering vormen voor het realiseren van gelijke kansen en voor het samenleven in diversiteit.

Op zoek naar een breed maatschappelijk draagvlak voor het samenleven in diversiteit, voor sociale cohesie en deelname aan de samenleving van elke Genkenaar. Genk is een diverse stad en dat wordt gezien als een troef, maar ook als een uitdaging. Werken aan sociale cohesie is des te belangrijker in een etnisch- cultureel diverse stad als Genk, om de 'herkenbaarheid' tussen mensen te verhogen, overbruggende contacten tussen diverse sociale netwerken tot stand te brengen en segregatie langs etnische lijnen tegen te gaan. Vanuit die optiek is het dan ook belangrijk om vanuit het diversiteitsbeleid hierin te investeren.

Samenleven in diversiteit is ieders verantwoordelijkheid. Het Genkse diversiteitsbeleid wil de komende drie jaar dan ook investeren in dit bewustwordingsproces, niet van enkelingen of enkele groepen, maar van de hele lokale samenleving. Samenleven veronderstelt ook de wil om effectief deel uit te maken van en deel te nemen aan de samenleving, via onderwijs, werk, verenigingsleven, in de straat, buurt of wijk, in de publieke ruimte,... Via het uitwerken van een nieuw samenlevingsmodel wil het Genkse stadsbestuur de komende 3 jaar een sterk appel doen aan elke Genkenaar, om zich hiervoor te engageren.

5. Doelstellingen

SD 1: HET GENKSE STADSBESTUUR ALS REGISSEUR VAN HET LOKALE DIVERSITEITSBELEID

Visie

- 1) Een regisseur heeft nood aan hefboomen, instrumenten, middelen:
 - a. Een goed werkende dienst, met:
 - i. know how en expertise om in te zetten voor de eigen werking én ter ondersteuning van anderen;
 - ii. met een duidelijke vlag die de lading dekt;
 - iii. met sterke samenwerkingsverbanden.
 - b. Middelen
 - i. Vlaams: erkenning van de dienst
 - ii. Lokaal: financiering indien geen of onvolledige erkenning
- 2) Intern: een geloofwaardige regisseur van lokaal diversiteitsbeleid streeft er zelf naar een voorbeeld te vormen inzake omgaan met diversiteit in en door de eigen organisatie:
 - a. Diversiteit als vanzelfsprekendheid in het beleid: bij het beleid voeren wordt de diversiteit van de bevolking als uitgangspunt genomen;
 - b. Inclusief beleid als actief streven en ambitie;
 - c. Ruimte voor 'maatwerk', aandacht voor specifieke vragen en noden;
 - d. De eigen organisatie streeft er actief naar een weerspiegeling te zijn van de diversiteit van de bevolking.
- 3) Extern: een goede regisseur is niet enkel op zichzelf gericht, maar:
 - a. Beschikt over een sterk netwerk van organisaties, instellingen, verenigingen, ... uit diverse sectoren waarmee kan samengewerkt worden in functie van de realisatie van de doelstellingen;
 - b. Spreekt niet enkel organisaties en de georganiseerde burger aan, maar heeft ook oog voor de individuele burger, zeker diegene die het moeilijkst bereikt wordt. Stimuleert en ondersteunt eigen verantwoordelijkheidszin.
- 4) Een goede regisseur zorgt voor participatie aan en betrokkenheid bij het beleid en zorgt voor correcte beeldvorming inzake diversiteit. Een goede regisseur:
 - a. Draagt zorg voor inspraak in, participatie aan en een breed draagvlak voor het beleid bij een zo breed mogelijke diversiteit van mensen, in het bijzonder zij die het minst gehoord worden.
 - b. Informeert en sensibiliseert ('diversiteit normaliseren'), waakt over de correcte beeldvorming en tracht daarbij een breed publiek te bereiken.

Tactische en operationele doelstellingen

TD 1.1	Dienst Integratie is een krachtig instrument bij de verdere uitbouw van het lokale diversiteitsbeleid.
---------------	---

OD 1.1.1	Parallel aan de inhoudelijke evolutie en verbreding, wordt afgestapt van de naam 'Dienst Integratie'.
----------	---

Resultaten:

- Tegen eind 2009 is de naamsverandering van dienst Integratie doorgevoerd. Dit werd intern en extern duidelijk gecommuniceerd.
Indicator: 2009: uitgewerkte communicatiestrategie rond de verandering van naam en inhoudelijke verbreding.

OD 1.1.2	De verbreding van het 'diversiteitsbeleid' krijgt gedurende de planningsperiode 2009 – 2011 vorm en inhoud.
----------	---

Resultaten:

- Het diversiteitsbeleid is inhoudelijk verbreed. Deze verbreding heeft zich vertaald in doelstellingen en acties op vlak van etnisch- culturele diversiteit, gender en seksuele oriëntatie.
Indicatoren:
Actieplan 2010: inhoudelijke verbreding van de werking rond genderbeleid is vertaald in concrete doelstellingen, resultaten en indicatoren.
Actieplan 2011: inhoudelijke verbreding van de werking rond seksuele oriëntatie is vertaald in concrete doelstellingen, resultaten en indicatoren.
Norm: tegen eind 2011 blijkt uit de verslagen dat het diversiteitsbeleid inhoudelijk verbreed is.
- Het diversiteitsbeleid richt zich naar de hele bevolking.
Indicatoren:
Uit de verslagen van de dialoogfase en uit de uitgewerkte communicatiestrategieën in het kader van het stadsproject blijkt dat brede lagen van de Genkse bevolking bereikt werden (2009).
Overzicht communicatie rond diversiteit en beleid in de stedelijke communicatiekanalen (jaarlijks).

TD 1.2	Het stadsbestuur is inzake omgaan met diversiteit een performante organisatie en zorgt ervoor dat het beleid wordt afgestemd op het diversiteitsgegeven in de stad.
---------------	--

OD 1.2.1	Het Lokaal Sociaal Beleid neemt het diversiteitsprincipe als uitgangspunt van het beleid voeren en neemt als zodanig een voorbeeldrol op inzake diversiteit, inclusie en werken aan integrale toegankelijkheid.
----------	---

Resultaten:

- Tegen eind 2009 is er een welzijnstoets uitgewerkt voor alle stedelijke beleidsbeslissingen. Deze welzijnstoets garandeert de aandacht voor diversiteit bij beleidsbeslissingen.
Indicatoren:
Uitgewerkt toetsingssysteem tegen eind 2009.
Evaluatie welzijnstoets eind 2011.

- De samenwerking in het kader van het diversiteitsbeleid tussen stad en OCMW, op beleidsmatig en operationeel vlak, is georganiseerd door een 'functioneel team' dat actief is en door andere afspraken tussen stad en OCMW rond samenwerking op specifieke terreinen.

Indicatoren:

Minimaal 3 samenkomsten per jaar van het functioneel team.

Afspraken voor samenwerking op specifieke terreinen (asielzoekers, seniorenbeleid,...)

- Binnen het gezondheidsbeleidsplan van OCMW en stadsbestuur is er structureel aandacht voor diversiteit.

Indicator: verslaggeving (jaarlijks).

- Het stedelijke jeugdbeleid heeft expliciet aandacht voor diversiteit en deze is vertaald in concrete doelstellingen binnen het lopende jeugdbeleidsplan.

- o Dienst Jeugd werkt, waar mogelijk i.s.m. andere betrokken stedelijke diensten, verder aan het integraal toegankelijk maken van het vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren.

Indicatoren:

Kortingensysteem voor deelname aan het aanbod werkt drempelverlagend naar financieel kwetsbare gezinnen (2009)

Overzicht initiatieven / acties / communicatie-initiatieven (jaarlijks)

- o Dienst Jeugd is geëngageerd om een diversiteit aan kinderen en jongeren te bereiken met het eigen aanbod en via de eigen communicatie.

Indicatoren:

- o Dienst Jeugd ondersteunt vzw Gigos bij het organiseren van een vrijetijdsaanbod voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

Indicatoren (verslaggeving)

- Het Horizonplan, het seniorenbeleidsplan van stad en OCMW, heeft expliciet aandacht voor etnisch- culturele diversiteit.

- o Via netwerken en contact met de gemeenschappen en via andere informatiekanalen worden de noden, vragen en behoeften van allochtone senioren gedetecteerd.

Indicator: inventaris signalen en opvolging

- o Dienst Sociaal Welzijn en het OCMW hebben aandacht voor het bereiken van moeilijk bereikbare senioren in de Genkse samenleving. Waar nodig en mogelijk worden extra inspanningen gedaan.

Indicator: overzicht acties en initiatieven (jaarlijks)

- o Het seniorentijdschrift Horizon besteedt aandacht aan beeldvorming van Genkse senioren over elkaar.

Indicator: inventaris artikels en bijdragen (jaarlijks)

- o Stad en OCMW werken samen aan de (interculturele) toegankelijkheid van zorgvoorzieningen.

Indicatoren:

- In het Ballonplan van stad en OCMW zijn de Genkse beleidsopties ten aanzien van personen met een handicap opgenomen.

Indicator: Ballonplan, verslaggeving.

OD 1.2.2	De aandacht voor diversiteit is stevig verankerd binnen de Genkse beleidsvoering. Vanuit het diversiteitsbeleid is er een actief streven naar inclusief beleid, naar integrale toegankelijkheid van de dienstverlening en wordt op maat gewerkt waar nodig.
----------	---

Resultaten:

- Dienst Integratie ondersteunt collega-diensten inzake omgaan met diversiteit, daar waar er vraag is en gaat samenwerkingsverbanden aan rond diversiteit in de brede zin van het woord.
Indicator: overzicht vragen naar ondersteuning, samenwerkingsverbanden (jaarlijks)
- Het aanbod van de sector Cultuur (Cultuurcentrum, dienst Cultuur, Bibliotheek) heeft oog voor diversiteit in al zijn geledingen.
Indicator: verslaggeving
- De etnisch-culturele diversiteit van Genk wordt als troef uitgespeeld in het stedelijke toerismebeleid.
Indicator: inventaris samenwerking, acties, initiatieven
- Het stedelijke woonwagenterrein Horensberg wordt correct en consequent beheerd. De coördinatie van het terreinbeheer gebeurt door dienst Integratie, in nauwe samenwerking en overleg met collega-diensten en andere lokale en bovenlokale partners.
Indicatoren:
Update beleidsnotitie (jaarlijks)
Verslagen bijeenkomsten woonwagencomité (jaarlijks)
Update brandveiligheidsdossiers (tweejaarlijks)
- Met respect voor de neutraliteit van het stadsbestuur en binnen het wettelijk kader, is er aandacht voor specifieke vragen en noden van Genkse moslimgemeenschappen.
Indicatoren:
Verslagen overlegmomenten moskeeverenigingen (jaarlijks)
Organisatie offerfeest (jaarlijks)
Overzicht vragen en knelpunten (jaarlijks)

OD 1.2.3	Genk voert een divers personeelsbeleid, met aandacht voor etnisch-culturele diversiteit, leeftijd, functioneringsmogelijkheden en gender.
----------	---

- De stedelijke Commissie Positieve Actie is een actief horizontaal forum van Dienst Personeel voor overleg en initiatiefname rond diversiteit.
Indicatoren:
Monitoring diversiteit (etnisch-cultureel, leeftijd, gender) stadspersoneelsbestand (tweejaarlijks)
Overzicht initiatieven en acties (jaarlijks)

- Aandacht voor diversiteit is structureel verankerd binnen het stedelijke personeelsbeleid, met name binnen de onderdelen onthaal, vorming en opleiding van personeel.

Indicator: verslaggeving (jaarlijks)

TD 1.3	Het stadsbestuur neemt een regierol op inzake extern diversiteitsbeleid.
---------------	---

OD 1.3.1	In functie van de visie en doelstellingen van het diversiteitsbeleid wordt er op actieve wijze aan netwerking en samenwerking gedaan met verenigingen, organisaties en instellingen.
----------	--

Resultaten:

- Dienst Integratie onderhoudt functionele en themagerichte contacten met socio-culturele verenigingen.

Indicator: verslaggeving per doelstelling die uitgevoerd wordt in samenwerking met verenigingen. (jaarlijks)

- In functie van het behalen van doelstellingen, gaat Dienst Integratie samenwerkingsverbanden aan.

- Dienst Integratie formuleert antwoorden op maat op vragen inzake interculturaliteit, etnisch-culturele en andere dimensies van diversiteit, komende van verenigingen, organisaties, instellingen en individuen uit het Genkse.

Indicatoren:

Inventaris van binnengekomen vragen (jaarlijks)

Overzicht van lopende samenwerkingsverbanden met organisaties en instellingen.

OD 1.3.2	In het kader van het stadsproject 'een nieuw samenlevingsmodel voor Genk' wordt er gezocht naar 'nieuwe bondgenoten' ⁴ , ook op individueel niveau.
----------	--

Resultaten:

- Het stadsproject heeft een nieuw netwerk van bondgenoten opgeleverd.

Indicator: uitvoering stadsproject (2009 – 2011)

TD 1.4	Er wordt gewerkt aan betrokkenheid bij, inspraak in en participatie aan het beleid en aan correcte beeldvorming inzake diversiteit.
---------------	--

OD 1.4.1	De inspraak in, betrokkenheid bij en participatie aan het diversiteitsbeleid wordt efficiënt georganiseerd.
----------	---

Resultaten:

- De Integratieraad adviseert het beleid inzake etnisch-culturele diversiteit en heeft aandacht voor nieuwe ontwikkelingen inzake het diversiteitsbeleid.

⁴ Met het begrip 'nieuwe bondgenoten' wordt de ambitie uitgedrukt om, met in het kader van het genoemde stadsproject burgers en groepen burgers aan te spreken die minder of niet gehoord worden via traditionele inspraakkanalen, netwerken en gespreksfora. Het is de bedoeling niet enkel hun stem te horen, maar hun betrokkenheid en participatie ook op langere termijn te stimuleren.

Indicatoren:

Verslaggeving bijeenkomsten dagelijks bestuur (jaarlijks)

Verslaggeving bijeenkomsten algemene vergadering (jaarlijks)

- Inspraak en participatie aan het diversiteitsbeleid is waar nodig georganiseerd via thematische of doelgroepgerichte gespreksmomenten en overlegstructuren op vlak van asielzoekers en nieuwkomers, vrouwenwerk, religie, ...

Indicator: verslaggeving vergaderingen

OD 1.4.2 Er worden inspanningen gedaan om een brede inspraak en betrokkenheid te realiseren bij het stedelijke beleid.

Resultaten:

- Binnen het OMWEGO⁵- overleg is er aandacht voor diversiteit.

Indicator: verslaggeving

- Er worden inspanningen gedaan om de samenstelling van stedelijke adviesraden te diversifiëren.

Indicator: verslaggeving

OD 1.4.3 Het stadsbestuur Genk streeft naar een brede aanvaarding van diversiteit door te informeren en te sensibiliseren waar nodig en mogelijk en streeft in haar eigen communicatie naar een breed en divers bereik en naar correcte beeldvorming.

Resultaten:

- Het stadsbestuur informeert en sensibiliseert de bevolking rond diversiteit.

Indicator: overzicht publicaties in de stedelijke informatiekkanalen en persteksten (jaarlijks)

- De stedelijke communicatie streeft naar correcte beeldvorming inzake etnisch-culturele diversiteit en past het concept 'inclusief taalgebruik' toe.

Indicatoren:

Verslaggeving (jaarlijks)

Vertaling concept 'inclusief taalgebruik'⁶ naar concrete toepassing binnen de Genkse context (2009)

- Dienst Communicatie doet inspanningen om een breed en divers bereik binnen de Genkse bevolking te garanderen.

Indicatoren:

Onderzoek naar het bereik van de stedelijke communicatiekanalen (?)

?

⁵ OMWEGO staat voor 'overleg maatschappelijk werk uit Genk en omstreken'.

⁶ 'Inclusief taalgebruik' is een concept dat uit Nederland komt en waarmee gestreefd wordt naar het bezigen van een meer 'omvattend' taalgebruik, dat mensen van diverse origine eerder 'insluit', dan van hen een 'aparte categorie' te maken, die buiten 'wij / ons' staat. Het basisidee is iedereen 'Genkenaar' (eerder dan 'migrant' of 'allochtoon') te noemen, en enkel een onderscheid te maken door toevoeging van een of andere kwalificatie ('Turks', 'Italiaans', 'jong', 'vrouwelijk', ...) waar en wanneer nodig of relevant.

SD 2: WERKEN AAN GELIJKE KANSEN VOOR ELKE GENKENAAR, IN HET BIJZONDER DE MEEST KWETSBARE, MET MEER AANDACHT VOOR 'GELIJKE UITKOMSTEN'

Visie

Werken aan gelijke kansen wordt in Genk hoog op de prioriteitenlijst gezet, zo blijkt uit de missie / visie van het meerjarenbeleidsplan en het Lokaal Sociaal Beleid. Naast de filosofie van sociale rechtvaardigheid, die gewoonlijk wordt ingeroepen om een gelijkekansenbeleid te onderbouwen, kan werken aan gelijke kansen ook verdedigd worden als een kwestie van 'efficiëntie'. Door gelijke kansen en gelijke behandeling te garanderen voor elk individu in de samenleving, wordt het aanwezige menselijke potentieel geactiveerd en optimaal ingezet, ten voordele niet enkel van het individu, maar ook van de gehele groep / omringende samenleving.

Het stadsbestuur Genk stelt zich tot doel te komen tot 'gelijke uitkomst'. Het 'formele' / wettelijke verhaal van gelijke kansen aan de start volstaat niet, ook 'onderweg' in het leven van ieder zijn er nog heel wat drempels en daar wil het stadsbestuur actief aan werken. Bijvoorbeeld op vlak van onderwijsbeleid, opvoedingsondersteuning, maar ook door te werken aan de sociale cohesie en gelijke behandeling. Gelijke kansen zijn immers geen louter individueel gegeven. Ongelijke uitkomsten zijn mede het gevolg van structurele processen van achterstelling, sociaal isolement, stigmatisering, ... (cf supra). Desalniettemin wordt er een sterk appel gedaan aan individuele Genkenaren om de geboden kansen ook effectief te grijpen (opname van eigen verantwoordelijkheid en zelfsturing als kritische succesfactoren).

Taalvaardigheid Nederlands. Een belangrijke voorwaarde voor het kunnen grijpen van kansen in onze samenleving, voor het kunnen participeren aan, is de gesproken en geschreven taalvaardigheid Nederlands. In de beleidsnota 'Millimeterwerk' (taalbeleid naar kinderen van 0 – 6 jaar) wordt in dat opzicht verwezen naar het belang van Nederlandse taalvaardigheid vanuit de communicatieve waarde, eerder dan het identiteitselement. Een sterke taalbasis vanaf de prilste leeftijd, een stevige mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid worden in die lijn dan ook uitdrukkelijke doelstellingen van het stedelijk beleid.

Anderzijds legt de taalbeleidsnota naar volwassenen de nadruk op het belang van Nederlandse taalvaardigheid als voorwaarde tot participatie aan de samenleving. Vanuit die context wil het beleid meer aandacht hebben voor belemmeringen en elementen van weerstand op het niveau van individuen, groepen en instituties. Het stadsbestuur maakt dan ook de expliciete beleidskeuze om een behoorlijke hoeveelheid beleidsaandacht, energie en eigen middelen te investeren in het verhogen van de taalvaardigheid Nederlands van Genkenaren. Bovendien wordt continu gezocht naar beleidsafstemming en lokale netwerkvorming met belangrijke actoren te velde, zoals het Huis van het Nederlands, de taallesgevers en het onderwijs.

Onderwijs. Alhoewel er duidelijke indicaties zijn van prille stappen vooruit blijft de onderwijssituatie van vooral laaggeschoolde, allochtone kinderen en jongeren meer dan zorgwekkend. Gelet op het onzettende sociale, culturele en economische belang van het onderwijs en van effectieve schoolloopbanen opteren we beleidsmatig voor

- een duidelijke beleidsregie;
- een ernstige lokale dialoog over het segregatie-fenomeen;

- een stevig flankerend onderwijsbeleid met duidelijke prioriteiten voor de jongste leeftijdsgroepen, empowerment van ouders en
- een zichtbaar, effectief en integraal beleid.

Gender. Voortbouwend op elementen die al aanwezig waren, wil het Genkse diversiteitsbeleid ruimte maken voor het ontwikkelen van een genderbeleid. Het wil dit doen met speciale aandacht voor de snijvlakken van gender met andere dimensies van diversiteit: etnisch-culturele diversiteit met stip op één, maar ook leeftijd en sociale status. Volgende aandachtspunten worden meegenomen:

- de kansen van Genkse vrouwen op maatschappelijke participatie en hun vaak kwetsbare positie in de samenleving, m.b.t. toegang tot de arbeidsmarkt, onderwijs / opleiding,... ;
- de sleutelrol die vrouwen innemen in het opvoeden van toekomstige generaties en de sleutelrol van opvoeders in het algemeen;
- rollenpatronen binnen Genkse gezinnen;
- huwelijksmigratie.

Tewerkstelling. Uit de omgevingsanalyse blijkt dat een positieve trend waarneembaar is inzake de tewerkstelling in Genk van kwetsbare groepen zoals vrouwen en jongeren, maar dat er toch nog heel wat 'werk aan de winkel' is. Genk doet al geruime tijd heel wat inspanningen rond tewerkstelling en werkgelegenheid en besteedt daarbij behoorlijk wat aandacht aan het vergroten van de kansen van maatschappelijk kwetsbare groepen, zoals jongeren en laaggeschoolden, op de arbeidsmarkt. Hiertoe lopen samenwerkingsverbanden met heel wat partners, zoals VDAB, organisaties werkzaam inzake sociale economie,... Hoewel er (bewust) geen categoriale benadering is naar personen van een andere etnische afkomst, wordt *de facto* wel de nodige aandacht aan besteed aan de toegankelijkheid voor, het bereik van en de toeleiding mensen van een andere etnische achtergrond naar programma's, initiatieven en instellingen. Deze doelstellingen kaderen in het Stedenfonds. Het is verder ook de bedoeling om, in het kader van het uit te bouwen genderbeleid, de vaststellingen rond de lage activiteitsgraad van Genkse vrouwen, mee te nemen bij het formuleren van beleidsopties.

Tot slot wil het diversiteitsbeleid ook werk maken van gelijke kansen voor **nieuwe Genkenaren**. In de omgevingsanalyse werd onder meer gewezen op de omvang dat het fenomeen van de huwelijksmigratie in Genk nog steeds heeft. Zonder al te 'kort door de bocht' te gaan, dient er toch op gewezen te worden dat huwelijksmigratie enkele specifieke uitdagingen met zich meebrengt voor het beleid inzake gelijke kansen én sociale cohesie (maatschappelijke participatie, het ondersteunen van de schoolloopbanen van kinderen, het deelnemen aan het maatschappelijk leven,...). Meer algemeen lijkt het belangrijk ook andere actuele migratiefenomenen (nieuwe arbeidsmigratie, asielzoekers,...) op de voet te volgen en te kijken waar er vanuit het lokale beleid een bijdrage geleverd kan worden aan het optimaliseren van de kansen van nieuwe Genkenaren.

Gelijke behandeling. Gelijke kansen met het oog op gelijke uitkomsten veronderstellen in de eerste plaats gelijke behandeling en het uitbannen van elke vorm van discriminatie in de samenleving. Onder strategische doelstelling 3 wordt deze essentiële voorwaarde en de aanpak inzake gelijke behandeling, waaraan Genk gestalte wil geven, verder uitgewerkt.

Tactische en operationele doelstellingen

TD 2.1	Het ondersteunen van een gelijkekansenbeleid binnen verschillende beleidsdomeinen.
---------------	---

Tewerkstelling?

OD 2.1.1	Het stadsbestuur van Genk realiseert een lokaal flankerend onderwijsbeleid dat vooral aandacht besteedt aan de zwakke schoolloopbanen van allochtone kleuters en kinderen.
----------	--

Resultaten:

- De projecten 'Betrokken ouders, sterke ouders' en 'Taaloffensief' werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering en geïmplementeerd tijdens de periode 2009 -2011;
Indicator: tussentijdse evaluaties door de Vlaamse Administratie
- Het voorschoolse ontwikkelingsstimuleringsprogramma 'Instap' werd geïmplementeerd in Genk-Noord.
Indicator: 75 bereikte gezinnen op jaarbasis
- Er is een lokale onderwijsraad actief.
Indicator: verslaggeving bijeenkomsten (2x per jaar).

OD 2.1.2	De Genkse Opvoedingswinkel verbreedt zijn werking en bereikt een zeer divers publiek met een aanbod op maat.
----------	--

Resultaten:

- De Genkse Opvoedingswinkel is erkend als opvoedingswinkel in een centrumstad.
Indicator: erkenningsbesluit Vlaamse Regering (2009).
- Jaarlijks worden 500 Genkse gezinnen uit brede lagen van de bevolking bereikt door de Opvoedingswinkel, met minimum 50% ouders van Turkse of Marokkaanse origine.
Indicator: verslaggeving (jaarlijks)

TD 2.2	Het versterken van de taalvaardigheid Nederlands van Genkenaren van alle leeftijden als voorwaarde voor gelijke kansen, participatie en sociale cohesie.
---------------	---

OD 2.2.1	Het stadsbestuur van Genk ontwikkelt effectieve sensibilisatie- acties, complementair aan de inspanningen van de reguliere taallesgevers en het Huis van het Nederlands.
----------	--

Resultaten:

- Implementatie taalbeleidsnota i.s.m. actoren.
Indicatoren: nulmeting (begin 2009) bij nieuw- en oudkomers van het taalniveau; meting (eind 2011) toont aan dat 25% meer nieuw- en oudkomers richtgraad 2 hebben behaald.

OD 2.2.2	Het stadsbestuur van Genk opteert voor een breed palet aan voor- en vroegschoolse programma's die er vooral op gericht zijn de startpositie van peuters en kleuters te verbeteren.
----------	--

Resultaten:

- Implementatie taalbeleidsnota 'Millimeterwerk!' *Indicator: verslaggeving (jaarlijks)*
- Uit een bevraging blijkt dat 10 kernelementen uit de nota gekend en beaamd zijn door sleutelfiguren uit onderwijs, zelforganisaties, welzijnswerk *Indicator: kwalitatieve bevraging (eind 2009)*

OD 2.2.3	Genk vormt een sterk netwerk van partners rond het stedelijk taalbeleid.
----------	--

Resultaten:

- De Genkse stuurgroep taal is actief. *Indicator: verslaggeving*

TD 2.3	Genk voert een genderbeleid op het snijvlak van de dimensies etnisch-culturele diversiteit, leeftijd en sociale status.
---------------	--

OD 2.3.1	Het stadsbestuur van Genk geeft tegen eind 2009 gestalte aan een genderbeleid.
----------	--

Resultaten:

- Tegen eind 2009 heeft het genderbeleid vorm en inhoud gekregen, uitgaand van de elementen die er al waren. *Indicator: krachtlijnennota (2009)*

OD 2.3.2	Werken aan empowerment van vrouwen met speciale aandacht voor de meest kwetsbare groepen.
----------	---

Resultaten:

- Het Vrouwencentrum is een krachtig lokaal instrument in vrouwenwerking (aandacht voor taal, vorming, bereik van moeilijk bereikbaren,...) *Indicator: verslaggeving (jaarlijks)*
- In het kader van de opmaak en bijsturing van beleidsopties, is er aandacht voor signalen uit het middenveld, de dienst- en hulpverlening met betrekking tot de positie en knelpunten van maatschappelijk kwetsbare vrouwen. *Indicator: overzicht (jaarlijks)*

OD 2.3.3	Aandacht voor de impact van rolspecifiek verwachtingen en gedrag binnen Genkse gezinnen.
----------	--

Resultaten:

- In het kader van 'Betrokken ouders, sterke kinderen' is een sensibilisatiecampagne ontwikkeld waarbinnen de rol specifieke opvoeding van en verwachtingen t.a.v. jongens de inzet is.

Indicator: campagne (2009)

- De Opvoedingswinkel heeft een continue aandacht voor de rol van vaders binnen Genkse gezinnen.

Indicator: uitvoering 'Vaders nemen het voortouw'-campagne in Sledderlo (2008 – 2010)

TD 2.4	Genk volgt nieuwe tendensen inzake migratie op de voet en tracht adequaat de eigen instrumenten in te zetten om te komen tot een optimale integratie in en participatie aan de samenleving van nieuwe Genkenaren.
---------------	--

OD 2.4.1	Genk neemt als lokaal bestuur zijn verantwoordelijkheid inzake het inburgeringsbeleid en werkt hier rond samen met het Onthaalbureau en het Huis van het Nederlands.
----------	--

Resultaten:

- Het stadsbestuur, het Huis van het Nederlands en het Onthaalbureau voor nieuwkomers hebben afspraken rond samenwerking op Genks niveau.

Indicatoren:

Samenwerkingsovereenkomst

Inventaris initiatieven (jaarlijks)

- De instroom van minderjarige nieuwkomers in Genk wordt opgevolgd en het stadsbestuur informeert minderjarige nieuwkomers over het socio-culturele aanbod in de stad.

Indicator: verslaggeving

OD 2.4.2	Het stadsbestuur heeft een samenwerking met het OCMW rond de problematiek van asielzoekers en vluchtelingen.
----------	--

Resultaten:

- Er is een functioneel team rond asielzoekers en vluchtelingen actief.

Indicator: verslaggeving (jaarlijks)

- Er is een beleidsnotitie 'asielzoekers' op Genks niveau.

Indicator: update beleidsnotitie (jaarlijks)

- Het 'netwerk asielzoekers' fungeert als een forum voor contact, uitwisseling en actie en als 'doorgeefluik' van signalen, met en tussen Genkse vrijwilligerswerkingen, actief rond asielzoekers, vluchtelingen en illegalen.

Indicator: verslaggeving vergaderingen (jaarlijks)

OD 2.4.3	Huwelijksmigratie wordt op de agenda geplaatst en is aldus het voorwerp van gesprek.
----------	--

Resultaten:

- Er is een intern gelijk gerichte visie ontwikkeld rond (omgaan met) huwelijksmigratie.
Indicator: visietekst (eind 2009)
- Jaarlijkse monitoring en analyse i.s.m. Burgelijke Stand.
Indicator: verslaggeving (jaarlijks).
- Genk gaat gesprekken aan met de Turkse en Marokkaanse gemeenschappen rond huwelijksmigratie.
Indicator: minstens 10 klassen en 10 oudergroepen nemen deel aan het project rond huwelijksmigratie van het Provinciaal Integratiecentrum (2009)

OD 2.4.4	Genk volgt de maatschappelijke en beleidsmatige trends inzake 'nieuwe arbeidsmigratie op en tracht een zicht te krijgen op eventuele gevolgen voor Genk.
----------	--

Resultaten:

- Maatschappelijke en beleidsmatige trends worden opgevolgd.
Indicator: verslaggeving (jaarlijks).

SD 3: HET BESTRIJDEN VAN (PROCESSEN VAN) DISCRIMINATIE IN DE GENKSE SAMENLEVING

Visie

De principiële gelijkheid van elk individu is één van de beginselen van de democratische rechtsorde. Individuen zijn niet enkel gelijk voor de wet (d.w.z. ze mogen niet ongelijk behandeld worden door de staat), ze zijn ook gelijk ten opzichte van elkaar (d.w.z. discriminatie tussen mensen onderling is verboden). Een goed gelijkebehandelingsbeleid stelt zich dan ook tot doel te werken aan een stevig fundament voor gelijke kansen en sociale cohesie in de samenleving.

Uit gegevens en onderzoek van onder meer het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding blijkt dat discriminatie nog niet de wereld uit is. Anderzijds schept de toenemende aandacht van wetgevers en beleidsmakers een goed kader voor het uitbouwen van een lokaal beleid inzake gelijke behandeling. Het stadsbestuur van Genk grijpt deze kans aan en kiest voor de uitbouw van een 'gelijkebehandelingsbureau'. Dit gelijkebehandelingsbureau zal niet enkel meldingen registreren, het zal binnen het diversiteitsbeleid ook preventief werken aan gelijke behandeling op basis van vastgestelde signalen en tendenzen. Er zal over gewaakt worden dat het werken aan non-discriminatie niet verengd wordt tot 'anti-racisme'. Genk wil werken aan gelijke behandeling en non-discriminatie in de breedte.

Tactische en operationele doelstellingen

TD 3.1 Genk bouwt verder aan een intern draagvlak, netwerk en kennis op vlak van gelijke behandeling en non-discriminatie.

OD 3.1.1 Het stadsbestuur bouwt verder kennis, know how en ervaring op inzake gelijke behandeling en discriminatie.

Resultaten:

- Kennis, know how en ervaring rond non-discriminatie zijn aanwezig.
Indicator:
Vorming en opleiding voor medewerkers (2009);
Intervisiemomenten (jaarlijks overzicht)
- Nieuwe tendenzen inzake wetgeving, praktijk en actualiteit inzake gelijke behandeling en non-discriminatie worden continu opgevolgd.
Indicator: verslaggeving
- In het kader van de werking van het gelijkebehandelingsbureau brengt Genk jaarlijks verslag uit. Aan de hand van deze verslagen wordt tegen eind 2011 een evaluatie / stand van zaken opgemaakt voor de periode 2009 – 2011, met aandacht voor de werking van het gelijkebehandelingsbureau en voor vast te stellen tendensen en evoluties in de samenleving.
Indicatoren:

OD 3.1.2	Binnen het diversiteitsbeleid wordt het gelijkebehandelingsbureau als kwaliteitsvolle dienstverlening uitgebouwd in functie van voortzetting van de samenwerking met de Vlaamse Overheid.
----------	---

Resultaten:

- Het gelijkebehandelingsbureau is uitgebouwd als een kwaliteitsvolle, integraal toegankelijke dienstverlening binnen het stadsbestuur Genk met de intake van meldingen van discriminatie, het zoveel mogelijk komen tot onderhandelde oplossingen van meldingen en het ontwikkelen van preventieve acties als kernopdrachten.

Indicator: verslaggeving

- Het gelijkebehandelingsbureau is intern geschraagd door goed werkende samenwerkingsverbanden met andere stedelijke diensten. Dit bestaat uit een kerngroep van actief betrokken partners en een breder netwerk.

Indicatoren:

Kerngroep: minimaal 4 samenkomsten per jaar

Uit de verslaggeving blijkt de goede werking van interne samenwerkingsverbanden.

TD 3.2	Genk onderhoudt een maatschappelijk netwerk om zijn opdrachten inzake gelijke behandeling en non-discriminatie in overleg en samenwerking met derde partners te kunnen opnemen.
---------------	--

OD 3.2.1	Een breed en goed werkend 'netwerk gelijke behandeling Genk' zorgt voor voldoende draagvlak en dit netwerk kan aangesproken worden in functie van het ontwikkelen van acties en het afhandelen van meldingen van discriminatie.
----------	---

Resultaten:

- Een brede netwerkstructuur is actief, wordt op de hoogte gehouden van de werking van het gelijkebehandelingsbureau en wordt waar mogelijk en nodig betrokken bij de organisatie van preventieve acties en het afhandelen van meldingen van discriminatie.

Indicatoren:

Structurele organisatie van de informatiedoorstroming (2009);

Overzicht betrokken partners, netwerk (jaarlijks);

Verslaggeving overleg- en informatiemomenten (jaarlijks).

- Afspraken en samenwerkingsovereenkomsten worden opgemaakt in functie van een eventuele uitbreiding van het bedieningsgebied van het gelijkebehandelingsbureau Genk buiten de eigen gemeentegrenzen.

Indicatoren:

In functie van uitbreiding: opmaak afsprakennota's / samenwerkingsovereenkomsten met niet-Genkse partners (lokale besturen, instellingen en organisaties,...) (2009)

- Het gelijkebehandelingsbureau Genk heeft aandacht voor afstemming en overleg met het provinciale niveau en met eventuele andere betrokken partners met een opdracht inzake gelijke behandeling en non-discriminatie.

Indicatoren: overleg en afstemming via LID-overleg Limburg en andere overlegmomenten

TD 3.3	Genk versterkt het maatschappelijk draagvlak en maatschappelijk bewustzijn rond non-discriminatie en gelijke behandeling.
---------------	--

OD 3.3.1	Preventieve acties en werken aan beeldvorming op basis van signalen
-----------------	--

- Door volgehouden verspreiding van toegankelijke informatie zijn het bestaan, de opdrachten en de werking van het gelijkebehandelingsbureau bekend bij de brede samenleving.

Indicatoren:

Realisatie informatiecampaagne rond gelijkebehandelingsbureau Genk (2009)

Meting bekendheid gelijkebehandelingsbureau met aandacht voor kwetsbare doelgroepen (eind 2011)

- Het gelijkebehandelingsbureau neemt actief zijn signaalfunctie op inzake gelijke behandeling en non-discriminatie binnen zijn bedieningsgebied en werkt gericht preventieve acties uit op basis van vastgestelde signalen en tendensen.

Indicatoren:

Realisatie sensibiliseringscampagne gelijke behandeling (2009)

Jaarlijks wordt minstens één preventieve actie uitgewerkt op basis van vastgestelde signale en tendensen uit het jaarverslag van het voorgaande jaar (2010, 2011)

SD 4: HET VERSTERKEN VAN DE SOCIALE COHESIE EN HET TEGENGAAN VAN SEGREGATIE

Visie

Het versterken van de sociale cohesie wordt in Genk geïdentificeerd als één van de grote uitdagingen voor de toekomst. Hoe brengen we Genkenaren van diverse achtergrond en origine samen rond gedeelde thema's en bekommernissen? Hoe stimuleren we het positief intercultureel ontmoeten? Hoe activeren we het overbruggend potentieel van sociaal-culturele en andere netwerken?

Eén manier om op die vragen een antwoord te bieden, is werken aan **gemeenschappenvorming**, sinds lang een sterkte van Genk. Zo is er een goed uitgebouwd wijkmanagement en ook stedelijke socio-culturele beleid van dienst Cultuur is een voorbeeld van een divers gevoerd beleid. In de essentieel etnisch-cultureel diverse context van Genk werkt elk beleid dat mikt op gemeenschappenvorming *de facto* met een diversiteit aan mensen en groepen, maar wel bewust *zonder* een zogenaamd 'categoriale' benadering. Er wordt met andere woorden bewust *niet* gewerkt vanuit een 'doelgroepenbenadering', maar er is wel aandacht en ruimte voor 'maatwerk' of gerichte initiatieven waar nodig.

Sinds de start van de huidige legislatuur voelt Genk echter ook sterk de nood aan het identificeren van een nieuw, gemeenschappelijk project voor Genk, de bevolking en de stadsactoren. Het strategische **stadsproject 'Een nieuw samenlevingsmodel voor Genk'** loopt sinds begin 2008 en vormt gedurende de huidige legislatuur hét project op vlak van sociale cohesie, waar vanuit het diversiteitsbeleid aan gewerkt wordt.

Segregatie, het zich terugplooiën op zichzelf van gemeenschappen in Genk, het sterk gescheiden zijn van netwerken langs etnisch-culturele (en socio-economische) lijnen, de niet-deelname van grote groepen Genkenaren aan de samenleving wordt algemeen gezien als een probleem. Segregatie als een voortschrijdend en zichzelf versterkend proces in onze samenleving zet de sociale cohesie in onze stad op de helling. Genk wil segregatie blijven aanpakken over vele domeinen van het samenleven, en dus inclusief. Met name het stadsproject 'een nieuw samenlevingsmodel voor Genk' beoogt net het creëren van een sector- en domeinoverschrijdend aanpakken.

Tactische en operationele doelstellingen

TD 4.1	Genk voert een actief én inclusief beleid inzake gemeenschappenvorming waarbinnen de aandacht voor diversiteit structureel verankerd is en een uitgangspunt vormt voor het 'beleid voeren'.
---------------	--

OD 4.1.1	Dienst Wijkontwikkeling werkt aan het versterken van de sociale cohesie in de Genkse wijken en buurten, in nauwe samenwerking en overleg met andere stedelijke diensten en derde partners.
-----------------	--

Resultaten:

- Dienst Wijkontwikkeling werkt aan het versterken van de sociale en fysieke leefbaarheid van Genkse wijken en heeft daarbij speciale aandacht voor de impuls wijken.

Indicatoren:

- Dienst Wijkontwikkeling stimuleert de zelfverantwoordelijkheid en participatie van burgers aan het samenleven en heeft daarbij bijzondere aandacht voor moeilijk bereikbare Genkenaren.

Indicatoren:

OD 4.1.2	Het stedelijke socio-culturele beleid, gevoerd door de Sector Cultuur, is gericht op de brede diversiteit van Genkse socio-culturele verenigingen en werkt actief aan gemeenschappenvorming en socio-culturele ontmoeting over etnisch-culturele grenzen heen.
----------	--

Resultaten:

- Het socio-culturele tijdschrift Aroma weerspiegelt de diversiteit van Genkse verenigingen en heeft een breed bereik binnen het Genkse socio-culturele leven.

Indicator:

oplage en verspreiding (jaarlijks);

inhoudelijke samenstelling (jaarlijks)

- De 'werkgroep socio-culturele ontmoeting' is divers samengesteld en werkt binnen het socio-cultureel forum actief mee aan het laagdrempelig intercultureel ontmoeten via de organisatie van ontmoetingsmomenten voor een divers publiek.

Indicatoren:

samenstelling van de werkgroep;

aantal bijeenkomsten en uitgevoerde activiteiten (jaarlijks).

- Het subsidiebeleid voor socio-culturele verenigingen is transparant, gedifferentieerd en toegankelijk en stimuleert verenigingen tot interculturele ontmoeting en samenwerking.

Indicator:

aantal subsidie-aanvragen (jaarlijks);

adviesvragen aan dienst Integratie ihkv interculturele activiteiten of samenwerkingsverbanden (jaarlijks);

Overzicht van projecten (jaarlijks).

TD 4.2	Het stadsbestuur ontwikkelt een gedragen samenlevingsmodel voor een multiculturele stad waaraan burgers, overheid en maatschappelijke organisaties zullen meewerken. Het realiseren van dit model vormt voor de stad een prioritair sociaal hefboomproject.
---------------	--

OD 4.2.1	Genk komt tot een nieuw, breed gedragen samenlevingsmodel.
----------	--

Resultaten:

- Een nieuw samenlevingsmodel, uitgedrukt in een aantal engagementen of afspraken, wordt ontwikkeld, uitgaande van een brede dialoog met bevolking en stadsactoren.

Indicatoren:

aantal georganiseerde stadsgesprekken (2009);

verslag en conclusierapport dialoofase (2009);

engagementen of afspraken, vastgelegd in een 'code' (2009).

- Ook moeilijk bereikbare Genkenaren werden effectief beluisterd in de dialoofase van het stadsproject en er is aandacht voor het horen van alle leeftijdsgroepen, in het bijzonder de jonge generaties Genkenaren.

Indicator: overzicht van stadsgesprekken waarbij nieuwkomers, jonge allochtone gezinnen, jongeren... aan bod kwamen (2009)

OD 4.2.2	Het nieuwe samenlevingsmodel voor Genk wordt breed en wervend gecommuniceerd in 2009 en effectief geïmplementeerd vanaf eind 2009.
----------	--

Resultaten:

- Wervende, brede en intense communicatiestrategie is uitgevoerd eind 2009.

Indicator: uitgewerkte communicatiestrategie (eind 2009)

- De communicatiestrategie heeft voldoende aandacht voor het realiseren van een breed en divers bereik en is daarom gedifferentieerd gevoerd.

Indicator:

inventaris communicatie-initiatieven (2009)

meting gekendheid stadsproject (2010)

- Op basis van het nieuwe samenlevingsmodel is eind 2009 de effectieve implementatie ervan uitgewerkt, zowel binnen het stadsbestuur als met externe partners en bevolking.

Indicatoren:

uitgewerkte actieprogramma's (2009 – 2010)

engagementsverklaringen en afspraken met stadsactoren en bevolking (2009 – 2010)

Inventaris van uitgevoerde acties en projecten (2010, 2011).

- Implementatie intern binnen het stadsbestuur: zie TD 5.3

TD 4.3	Het tegengaan van segregatie in de Genkse samenleving wordt sector- en domeinoverschrijdend aangepakt.
---------------	---

OD 4.3.1	Het segregatieproces in de Genkse samenleving wordt opgevolgd.
----------	--

Resultaten:

- Jaarlijks kwalitatief monitoringoverleg door dienst Wijkontwikkeling, Diversiteit, CEP, Jeugd en andere betrokken diensten.

Indicator: verslag monitoringoverleg (jaarlijks)

- Jaarlijks is bekeken of het gevoerde beleid bijgestuurd dient te worden en welke actiepunten opgenomen worden.

Indicator: overzicht actiepunten / afspraken (jaarlijks)

OD 4.3.2	Genk werkt aan bewustmaking bij de bevolking, en aan een dragend en divers netwerk van bondgenoten in het aanpakken van processen van segregatie.
----------	---

Resultaten:

- Segregatie wordt besproken en bespreekbaar gemaakt via diverse gespreks- en overlegfora.
Indicator: overzicht fora (jaarlijks)
- In het kader van het ontwikkelde samenlevingsmodel voor Genk is er een dragend netwerk van bondgenoten in sociale cohesie.
Indicator: overzicht netwerkvorming binnen stadsproject (2009, 2010, 2011)

OD 4.3.3	Het tegengaan van segregatie wordt binnen diverse beleidsdomeinen inclusief opgenomen.
----------	--

Resultaten:

- In het kader van wijkontwikkeling is er aandacht voor concrete kleinschalige maatregelen met desegregerend effect.
Indicator: overzicht initiatieven en projecten (jaarlijks)
- Het Genkse woonbeleid heeft structureel aandacht voor diversiteit en het realiseren van een evenwichtige bevolkingsmix in de Genkse wijken.
Indicator:
- Tegengaan van segregatie in het onderwijs en aandacht voor (middenklasse) schoolvlucht: het onderzoek naar schoolkeuzemotieven van ouders in het basis- en secundair onderwijs wordt besproken met alle leden van de LOPs en omgezet in 3 concrete actiepunten.
Indicator: uitgewerkt document met 3 actiepunten
- Het socio-cultureel beleid werkt actief aan gemeenschappenvorming met bewust 'overbruggend' effect / ontmoeting.
Indicator: inventaris van thema's waar rond gewerkt wordt (jaarlijks)
- Dienst Jeugd stimuleert en ondersteunt de Jeugdraad en het jeugdwerk in Genk inzake omgaan met diversiteit en het bevorderen van het intercultureel ontmoeten.
Indicatoren: overzicht acties / initiatieven (jaarlijks)

SD 5: HORIZONTALE ORGANISATIE EN ONDERSTEUNING VAN HET GENKSE DIVERSITEITSBELEID

Eerder in deze nota wordt gesteld dat, in de Genkse visie op inclusief beleid, de diversiteit van de bevolking in al haar dimensies een uitgangspunt dient te zijn binnen de brede stedelijke beleidsvoering. Het spreekt voor zich dat dit uitgangspunt zich moet vertalen in een horizontaal opgevat diversiteitsbeleid. Dat veronderstelt de aanwezigheid van een aantal kritische succesfactoren:

- een sterke dienst die het coördinerende, monitorende, beleidsvoorbereidende en uitvoerende instrument is van het diversiteitsbeleid. Om zijn taak als horizontale of ondersteunende dienst waar te maken, is het van belang dat deze dienst bestaat uit een sterk team van deskundige medewerkers, met een sterk netwerk van partners binnen en buiten de organisatie en met veel aandacht voor kwaliteitszorg;
- monitoring van de aandacht voor diversiteit binnen de beleidsvoering én van de processen waarop het diversiteitsbeleid wil ingrijpen (omgevingsanalyse);
- een sterk intern draagvlak voor het omgaan met diversiteit en het diversiteitsbeleid.

Hieraan wil het stadsbestuur de komende jaren verder werken.

Tactische en operationele doelstellingen

TD 5.1 Dienst Integratie wordt verder uitgebouwd als horizontaal instrument voor de coördinatie, monitoring en uitvoering van het stedelijke diversiteitsbeleid.

OD 5.1.1 Inzet voor netwerk en samenwerkingsverbanden.

Resultaten:

- Dienst Integratie is samenwerkingsverbanden aangegaan met andere stedelijke diensten in functie van de doelstellingen binnen het diversiteitsbeleid, of in functie van diversiteitsgerelateerde doelstellingen binnen andere domeinen van de stedelijke beleidsplanning. Deze samenwerkingsverbanden zijn, in een geest van inclusief werken, gericht op het bieden van ondersteuning, met het oog op het verhogen van de competenties rond diversiteit en de zelfredzaamheid in deze van de collega-diensten.

Indicatoren:

Afsprakennota's en overeenkomsten voor samenwerking (jaarlijks);

Overzicht (jaarlijks)

OD 5.1.2 Kwaliteitszorg binnen de dienst Integratie.

Resultaten:

- Dienst Integratie werkt met een kwaliteitsplanning en een kwaliteitshandboek.

Indicator: kwaliteitshandboek.

- Er is een constante aandacht voor capaciteitsopbouw binnen de dienst en er is speciale aandacht voor deskundigheidsverwerving op vlak van verbrede focus op 'diversiteitsbeleid' en 'nieuwe' dimensies van diversiteit (gender, seksuele oriëntatie, integrale toegankelijkheid, gelijke behandeling). In functie van relevantie worden collega-diensten betrokken.

Indicatoren:

5x per jaar een intervisiemoment / werkbezoek aan een 'goede praktijk' rond een specifiek thema (jaarlijks);

Documentatie / vakliteratuur / publicaties.

- De goede teamwerking binnen dienst Integratie draagt bij tot het behalen van de overige doelstellingen.

Indicatoren:

Teamoverleggen (wekelijks, verslagen)

Teammomenten voor brainstorming, zelfevaluatie, teambuilding (enkele keren per jaar)

- Monitoring en evaluatie van de samenwerkingsverbanden met andere diensten

Indicatoren:

Jaarlijkse evaluatie aan de hand van afsprakennota's of overlegmomenten;

Evaluatie van de samenwerking aan het eind van de termijn van het convenant (2011).

TD 5.2	Monitoring van beleid en context / samenleving.
---------------	--

Resultaten:

- Aandacht voor monitoring en evaluatie van het beleid en monitoring van maatschappelijke tendenzen loopt doorheen het diversiteitsbeleidsplan.

Indicator: meerjarenplan

- Aan het eind van de planningsperiode wordt een omgevingsanalyse opgemaakt.

Opmaak omgevingsanalyse (2009)

TD 5.3	Verbreden en verdiepen van intern draagvlak voor diversiteitsbeleid op ambtelijk en beleidsniveau.
---------------	---

Resultaten:

- Via de geijkte interne communicatiekanalen en in dialoog binnen de stadsorganisatie wordt correct en helder gecommuniceerd en geïnformeerd rond diversiteit en diversiteitsbeleid.

Indicator: overzicht van de communicatie via het personeelsblad Ogen(k)blik (jaarlijks);

- Het stadsproject 'een nieuw samenlevingsmodel voor Genk' wordt aangewend als kader en krachtig instrument om te werken aan draagvlakverbreding en het komen tot goede interne afspraken inzake omgaan met diversiteit.

Indicatoren:

Intentieverklaring stadsbestuur ihkv stadsproject (2009 – 2010)

Acties ihkv stadsproject rond draagvlakverbreding (2010 – 2011)